

WINTERMAGIE IN GEDICHTEN EN VERHALEN



Amsterdam, november 2025

Colofon

Berg Literair Tijdschrift (nr. 3).

Samenstelling, redactie en vormgeving: Sabine van den Berg.

Afbeelding omslag: eigen foto (dichtgevroren Egelantiersgracht, 2018, Amsterdam). Deze foto verscheen eerder (in 2019) op de cover van de voorloper van *Berg Literair Tijdschrift*. Die heette: *Literair Tijdschrift Poesia* (nr. 12).

Gedichten en verhalen: diverse dichters en schrijvers. Het copyright van de afzonderlijke gedichten en verhalen berust bij de auteurs.

ISSN: 22109900.

Copyright 2025 Stichting Poesia Amsterdam. Deze uitgave mag niet verveelvuldigd worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Over de maker: Sabine van den Berg (Leiden, 1972) studeerde af in Italiaanse taal- en letterkunde en voltooide daarna de pabo-opleiding, de tweedegraads docentenopleiding Nederlands en de eerstegraads docentenopleiding Italiaans. Vervolgens rondde zij in 2020 de eerstegraads docentenopleiding Nederlands af aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Sabine werkte twintig jaar als freelance journalist voor de kunstredacties van onder meer Leidsch Dagblad, Spits en Algemeen Dagblad. Ze woont in Amsterdam en werkt daar in het middelbaar onderwijs.

Voor meer informatie: www.taalbureauvandenberg.nl

Voorwoord

Stichting Poesia Amsterdam gaf tussen 2012 en 2020 een literair tijdschrift uit (getiteld: *Literair Tijdschrift Poesia*); hiervan verschenen dertien nummers. De stichting wilde op die manier een podium vormen voor literair talent, vanaf zestien jaar, dat schreef in het Nederlands en eventueel in het Engels.

Nu, bijna zes jaar later, ligt er weer een gloednieuwe derde uitgave voor u, met als titel: *Berg Literair Tijdschrift*. Dit tijdschrift zal in de toekomst incidenteel en online blijven verschijnen. Het thema voor de inzenders luidde ditmaal: 'Wintermagie'. Dat vormde een inspiratiebron voor veertig schrijvers en dichters, want zij zonden hun werk in.

De selectie die u gaat lezen bestaat uit gedichten en korte verhalen die een winters gevoel oproepen. Met genoeg delen de geplaatste dichters en schrijvers hier hun, in eigen woorden gevangen, wintermagie met u.

Vanuit de hoofdstad wenst de redactie van Berg Literair Tijdschrift u een heerlijke winter, en bovenal veel heldere schrijfinspiratie, toe.

Met een hartelijke groet,
Sabine van den Berg

Inhoudsopgave

Afdaling, door Roelie Prins

Voor het eerst, door Leo Stilma

Als ik kon toveren..., door Lucy Neetens

Wind schuurde langs de muren, door Elle Werners

Ezelin, door Mehmet Küçükaycan

De sneeuw, door Yasmina Allouch

Molentocht, door Wiepkje Ouwendorp

Oudje, door Andrea Pijl

Winterschilder, door Annette Akkerman

IJsmomenten, door Annette Akkerman

Zachte helling, door Lieselotte de Witte

Kaarslicht, door Rogier van Vuure

Vorst-ets, door May Verheyen (met foto)

Afdaling

De tocht begon vannacht voor elk van ons.
We glipten een voor een
op goed geluk de diepte in,
zagen alleen die ons reeds waren voorgegaan;
ze daalden traag, als logge hommels,
klitten steeds aan elkaar om meer
gewicht ten toon te spreiden.
Ik prefereerde eenzaamheid
om mijn reis óp en uit te rekken,
een glimp van het heelal te vangen
dat ik zo fier doorkruiste,
vierde het geluidloos vallen
van mijn vederlichte staat,
veroorloofde mij een korte wals
wervelend en vrij van schaamte.
You Only Live Once
dacht ik, want zelfs sneeuwvlokken
hebben zo hun dromen.

Roelie Prins

Voor het eerst

De kinderen zien voor het eerst
sneeuw lopen hun naam in het pad
rollen een pop die ze opa noemen

zingen over een heilig vuur wrijven
de wangen warm met vrolijkheid
en dansen tussen de witte takken.

Ik ben aan het schaatsen en kras
een gedicht voor jou in het ijs
waar niemand durft te rijden.

Als de dooi maar lang weg blijft
knopen we onze jassen open
vergeten ons bevroren verleden

en laten de liefde knisperen als
een brekend ei op kerstmorgen.

Leo Stilma

Als ik kon toveren...

Ik wil niet meer wachten
op lange, donkere nachten
op korte, door sneeuw, wit geworden dagen
Ik wou ...

Hocus, pocus, pilatus pas ...

Dan bouw ik een pop in de tuin met een wortelneus,
dennenappelogen en armen van gesnoeide takjes
en zet ik jouw versleten gleufhoedje
op zijn kale kop

Ik zeg de toverspreuk een tweede keer
om in één moeite door
– stel je voor –
Ik wou ...

Hocus, pocus, pilatus pas ...

Dan zou ik jou terugtoveren op aarde
zodat we weer samen kunnen grappen
over wie dat hoedje van jou
nu harder nodig heeft

Hocus, pocus, pilatus pas ...
Ik wou dat ik een tovenaar was

Lucy Neetens

Wind schuurde langs de muren

Op een paal
Die net boven het water
Van de gracht uitstak
Zat een vogel hartstochtelijk te klagen
Hij keek een beetje weg
Alsof er iets te verzoenen was
Ik beeldde me in
Dat hij leek op de man
Die in een doodstille kerk
De altpartij zong
Uit een Weihnachtsstuk van Bach

Elle Werners

Ezelin

Bij het knuffelen veranderde ik plots in een ezelin. Het gebeurde allemaal op een ijskoude winteravond. We lagen bij de kachel op een nep kasjmier tapijt en luisterden hoe de kachel hard werkte om de woonkamer warm te houden. Ik had het eerst niet door. Na het opfrissen vroeg mijn vriendin of ik iets aan mijzelf had opgemerkt. Ik antwoordde ontkennend, alleen het douchen was wat moeilijker verlopen dan anders. De oorzaak had ik in de koude atmosfeer gezien.

'Niet schrikken hoor,' zei mijn vriendin zachtjes, 'kijk maar eens in de spiegel. Je bent, geloof ik, een ezel geworden.'

Zoals wel vaker had ze ook deze keer gelijk. Het huilen stond me nader dan het lachen. De eerste gedachte was aan mijn vader. Hij reageerde gelukkig ontspannen. 'Weet je hoe het gebeurd is? Heb je misschien iets verkeerd gegeten?'

Ik wist het niet. Mijn moeder deed wat moeilijker en zei dat het zeker door mijn vader kwam. Op haar vraag of ik al bij een psychiater was geweest gaf ik geen antwoord. Ze vond het weer typisch dat juist mij zulke rare dingen overkwamen. Ik moest eindelijk eens als een beschaafd wezen, mijn broer als voorbeeld nemend, echt volwassen worden. Ik beëindigde half buigend en slordig dankend het gesprek. Op mijn voorhoofd parelden dikke zweetdruppels.

Artificiële intelligentie vertelde me dat een huisartsbezoek geen nut had. Er was slechts een genezing bekend en dat was die van Pinokkio. Mijn vriendin vond Pinokkio toch geen goed referentiepunt. Ik belde in wanhoop mijn baas en vertelde dat ik wegens overmacht niet meer als vrachtwagenchauffeur kon werken. Omdat hij aan de lijn bleef zwijgen verklaarde ik mezelf nader door te fluisteren dat ik onverwacht een ezel was geworden. Hij begreep het, het was volgens hem menselijk en kon iedereen weleens overkomen. Hij vond het wel zonde. Ik had volgens hem groeimogelijkheden. Als ik wilde kon ik hem altijd voor een baantje benaderen.

Voor mijn vriendin was het geenszins simpel om de nieuwe realiteit te accepteren. Sommige dingen konden niet meer. Mijn vriendin wilde geen intimiteit met een dier, ook al was dat dier haar vriendin. Er waren volgens haar onbeschreven grenzen die je beter niet kon overschrijden. Samen uit eten gaan was ook uit den boze. Tandenvoetsen met een tandenborstel, billen afvegen, strijken of de voeten van mijn vriendin masseren waren ook niet

meer zo gemakkelijk, maar voor alles bleek een oplossing te bestaan. Een open geest was voldoende.

Sommige zaken werden ineens minder belangrijk, merkte ik, zoals de omvang van mijn buikje, de kleur van mijn autootje of het merk van mijn horloge. Schaamte om buiten te wandelen viel helaas niet van mijn schouders af, wat ik ook deed.

Een paar weken later zei mijn vriendin dat we op reis moesten gaan om een nieuwe start te maken. Carnaval was nog gaande. Mijn vriendin had in de winterse optocht meegelopen als herderin en ik had haar gedwee met een zwart bol hoedje gevolgd. Daags erna hadden we in het witte park een sneeuwpop gemaakt waarna ze met het idee kwam over die reis. Ik zag het niet zitten, maar ze zei dat zij er wel behoefte aan had. Ik ging toch maar akkoord voor de lieve vrede.

Het werd Egypte, met de gedachte dat ezels daar wellicht meer welkom waren dan op andere plekken. Het was toch minder simpel om daar te geraken dan we in eerste instantie hadden gedacht. Ik diende een gezondheidsverklaring van een veearts te krijgen en een spuitje tegen enge ziektes. Via via kregen we het adres van een veearts. Aan de telefoon legde mijn vriendin uit wat er gebeurd was en waarom we precies een consult nodig hadden. We mochten meteen de week daarna komen. Op de tafel van de obese veearts lagen sprookjesboeken. De veearts had een jeugdig voorkomen, zijn schort was vies en aan elke vinger droeg hij grote ringen. Het eerste wat hij vroeg was of ik naast praten ook iets anders kon.

'Hoezo?' vroeg mijn vriendin wat geïrriteerd.

'Nou,' zei de veearts terwijl zijn mollige hand minzaam over zijn sprookjesboeken met fluorescerende titels ging, 'kun je bijvoorbeeld gouden munten poepen of met je oortjes vliegen?'

'Nee, dat kan ze niet!' opperde mijn vriendin fel.

'Ik snap het. Misschien later, wat niet is kan komen.'

Hij bekeek ijlings mijn gebit, luisterde naar mijn longen en hart.

'Heb je last van zweetvoeten?' vroeg de veedokter.

'Nee, ze heeft geen zweetvoeten, ze heeft hoeven!' antwoordde mijn vriendin resoluut in mijn plaats.

'Alles lijkt me dan wel in orde,' zei de veearts.

Hij gaf me een spuit en vroeg: 'Kun je echt niks anders?'

'Ik geef melk, ezinnenmelk,' zei ik bedremmeld.

'Dat is een beetje raar. Heb je een veulentje gekregen of zo?' vroeg de veedokter.

'Nee,' zei ik.

'Misschien is je prolactinehormoon hoog. Dat kan gebeuren.'

Hij wilde er verder niks over zeggen. Hij zette vlug een stuk of zes donkerrode stempels en zijn handtekening op een document dat we mochten meenemen. Een bevriend koppel zorgde voor een kist waarin ik tijdens de reis naar Egypte kon verblijven. In Egypte wilden kinderen en toeristen op mijn rug zitten. Gelukkig kon mijn vriendin mij beschermen. Omdat ik niet naast het zwembad mocht liggen maakten we veel Nijlvaarten.

Op een hete avond vroeg mijn vriendin waarom ik zo depressief keek. Ik vertelde dat ik niet meer wist hoe mijn leven verder moest en dat ik me zorgen maakte om onze relatie.

'Daarom zijn we toch hier,' zei ze semi-opgewekt, 'om uit te vissen wat je als ezel wilt doen en hoe het met ons verder moet gaan, eerst jezelf, dan wij.'

Toevallig was er een kraampje bij het hotel dat van alles verkocht, van sigaretten en stenen kruisjes tot voorbehoedsmiddelen. Mijn vriendin kocht daar een schildersset compleet met ezel. Ze vond dat ik moest schilderen. Met tegenzin tekende ik in de verzengende hitte de piramiden. Tot mijn verbazing vond ik het toch wel best aangenaam, dat schilderen. Omdat schilderen met mijn hoeven niet zo gemakkelijk verliep, probeerde ik het met mijn mond en oren. Dat werd nog erger.

'Probeer eens je staart,' zei mijn vriendin.

Ze had weer gelijk. Het ene schilderij was nog niet opgedroogd of mijn staart begon aan een ander schilderij. We namen de schilderijen in de kist mee terug. Thuis schilderde ik stillevens, landschappen en portretten. Mijn vriendin hielp me ze op internet te plaatsen. Geen hond had helaas interesse, toch bleef ik koppig verder schilderen.

Het jaar ging om en het was weer kerst. Iedereen wachtte hoopvol op sneeuw. Op kerstavond vroeg mijn vriendin of ik ons oude leventje miste, een beetje heimwee had of verlangde naar het crossen over de snelweg in mijn vrachtwagencabine, niks schilderijen, lekker met haar intiem zijn.

'Ik heb het geaccepteerd,' antwoordde ik, 'er is geen verlangen of behoefte meer. Ik ben verlangenloos en ben geworden wat ik al was.' Ze kuchte even. Ik vervolgde: 'Ik ben blij dat ik mijn gave gevonden heb. Mijn roeping is vervuld. Ik ben in mijn stal thuisgekomen. Ik ben de schilderende ezelin.'

'Misschien is elke kunstvorm een uiting van dierlijke energie,' peinsde mijn vriendin met een dromerige blik.

Ik vroeg of zij misschien heimwee had naar ons vroegere leven.

'Ik heb ook geen heimwee meer,' zei ze na een lange stilte, met een liefelijk traantje in haar ogen. 'In het begin voelde ik me wel allendig en te offervaardig, maar nu ben ik ook in de stal aangekomen. Onze lange reis is voorbij.'

Ik vroeg of bij mijn nieuwe zijn ook een nieuwe naam hoorde. 'Niet per se,' zei ze zachtjes.

'Ik houd van je,' zei ik blijde.

'Ik ook van jou,' zei ze. 'Ik ben ook een ezelin. Is de transformatie naar een ezel besmettelijk, denk je?'

Ik wist het niet. We keken elkaar diep in de ogen, iets wat we al langere tijd niet meer hadden gedaan en eerder hadden moeten doen. Toen kusten we elkaar. De volgende dag was het kerst en onder de dekens zag ik twee mooie lange oortjes.

Mehmet Küçükaycan

De sneeuw

De lucht vult zich met dwarrelend wit,
Sneeuwvlokken die dansen in de nacht,
Onder de maan lijkt de sneeuwpop te leven,
Hij glimlacht naar het maanlicht,
Een kind gooit de sneeuwbal als een toverspreuk,
De lach spat uiteen, lichter dan de sneeuw,
Met elke worp verandert de stilte in magie.
Waar voetstappen spelen, stopt de weg,
Toch blijven de wielen van de rolstoel steken in het witte tapijt,
Voor sommigen sluit de sneeuw de wereld af.

Yasmina Allouch

Molentocht

Een molen als wachter aan de einder
Blosjes op je wangen
Blaren op je voeten
Doorgaan

Een molen als wachter aan de einder
Erwtensoep in de ene
Warme worst in d' andere hand
Versterking

Een molen als wachter aan de einder
Zijwind en sneeuw
Scheuren en spleten
Opletten

Een molen als wachter aan de einder
Klunen over keien
Laatste stempel op je kaart
Medaille

Wiepkje Ouwendorp

OUDJE

BADJAS

VAN VADER...

OMA

AROMA

GEUR

GEHEUGEN

SLA

ME

OP...

ZACHTE ,

ZOETE DROP

TOEFJE

PETER STUYVESANT

ECHTE KRANT

DONALD DUCK

KLEIN BEETJE GELUK ...

Andrea Pijl

Winterschilder

Nog voor hij goed wakker is, voelt hij het: dit is dé dag, zijn dag. Misschien door de kleur van het licht dat naar binnen kiert, misschien door het uitblijven van geluid. Schielijk trekt hij zijn broek aan, snelt naar de tuindeuren bijna struikelend over zijn pijpen. Met een dramatisch gebaar opent hij de deuren en stapt naar buiten. Hij ademt met gesloten ogen de koelte in. Zijn blote voeten deinzen terug op het natte gras. Zijn hart, opgetogen kloppend, maant hem voort. Het oude hout, dat hij sinds mei verzamelt, is wit berijpt. De stapel hout is nu al ongeveer drie manslengtes hoog en steekt als een kathedraal af tegen de blauwroze ochtendlucht. Deze stapel is zijn verbinding met de hemel, de aarde en het leven. De burens kunnen zeggen wat ze willen, hij zal zijn kathedraal laten groeien. Zijn kathedraal, haar tombe.

Hij knielt neer voor de stapel op het gras. Zijn ogen verwonderen zich, bijten zich vast in de ragfijne kristallen op het hout. Toch kan hij het niet laten dit wonder te verstoren. Zijn wijsvinger schrijft, eigenlijk alleen maar om de koude te voelen, maar toch verschijnt daar haar naam, Lila. Ze zit nog steeds in zijn vingertoppen. Hij voelt weer haar huid onder zijn handen. Ze is altijd aanwezig, hij voelt hoe ze naar hem kijkt. Ook nu. Bruusk staat hij op, boos op zichzelf, boos op haar, boos op de hele wereld. In de keuken vult hij de fluitketel met water en zet hem op het vuur. Ze lachte hem uit om zijn ouderwetse gebruiken. De hoon weerklinkt nog in zijn hoofd. Hij kan het niet loochenen, de fluit van het kokende water hoort bij hem, net zoals die onzinnig grote stapel hout, net zoals deze dag. Zijn grove vuisten slaan op de tafel. Net zoals zij bij hem hoorde. Hij woelt door zijn wilde haren. De schildersezels in de hoek van de kamer trekt aan hem. Zijn handen strelen zacht het portret op de ezel. Hij wist het al bij het opstaan, dit is zijn dag. Vandaag zal hij het licht in haar nu nog ijzige ogen schilderen. Een zachte koude blos op haar bleke wangen. Vandaag, na zo lang wachten, brengt hij haar terug.

Annette Akkerman

IJsmomenten

een haikusuite

samen op pad
jij blaast ijskoude wolkjes
om ons te verwarmen

verliefd –
de jongen schaatst haar naam
op spiegelend ijs

haar adem ontdooit
de ijsbloemen op het raam
kijk, sneeuwkllokjes

verrassing –
de groene knoppen verpakt
in een laagje ijs

winterochtend
hij krabt een hartje
op haar voorruit

Annette Akkerman

Zachte helling

ik ga voorbij aan oude wonden
ik laat ze gaan, ze helen toch
neem het woord om te herscheppen
blaas pijnvrije adem rond elk orgaan
we zijn hier samen, helen samen
jij en ik gaan over eenzelfde weg
slijten het uit zodat winterkinderen er
moeiteloos hun sleetje af kunnen roetsjen

Lieselotte de Witte

Kaarslicht

De week voor kerst maakten we tijdens handvaardigheid kerststalletjes. Op de laatste schooldag voor de kerstvakantie mochten we van de juf een waxinelichtje of kaars van huis meenemen, die we dan in onze kerststalletjes mochten zetten. De juf zou onze kaarsen of waxinelichtjes dan tijdens het kerstverhaal aansteken, en dan zou Kerstmis écht beginnen.

Ik zat naast Barteld, mijn beste vriend. Barteld en ik hadden natuurlijk voor kaarsen gekozen, omdat die langer branden dan waxinelichtjes. Bovendien waren kaarsen groter, dus jongens kozen voor kaarsen, vonden we.

Nadat alle plafondlampen waren uitgedaan en onze kaarsen waren aangestoken, begon de juf aan het kerstverhaal. Het klaslokaal werd door een prachtige, zachte, gouden gloed gevuld. De verwarming in het klaslokaal stond te loeien, in mijn wollen trui had ik het behoorlijk warm. Mijn gedachten dwaalden weg van Bethlehem, het raam uit. Buiten vloog een vogel – een kraai, of misschien toch een kauw, het verschil vond ik altijd zo lastig om te zien – vlak langs ons klaslokaal. Ik volgde zijn vlucht tot de boomtak bij het raam, waarop hij ging zitten. Ik dacht aan dat liedje dat nu zo vaak op de radio te horen was. Een mooi, maar droevig deuntje, over vogels in Oost- en West-Berlijn, die niet worden teruggefloten, ook niet neergeschoten.

Ik hoorde iets knisperen en zag in mijn ooghoek een gelig lichtschijnsel. Ik keek om en zag Barteld, weggedommeld, met zijn gezicht bovenop zijn over elkaar geslagen armen. De vlam van zijn kaarsje had de haarlok bij zijn voorhoofd bereikt. Ineens groeide de vlam snel. Even wist ik niet wat ik moest doen. De juf kwam op Barteld afstormen en sloeg hem bovenop zijn hoofd. Na drie, vier klappen gaf de vlam zich gewonnen. Barteld schrok wakker van de eerste klap en onderging de overige klappen verbouwereerd. De hele klas keek ademloos toe. Een aparte geur verspreidde zich in het klaslokaal, indringend, apart.

Toen ik 's middags thuiskwam, zat mijn moeder aan tafel aardappelen te schillen. Ze keek even op toen ik binnenkwam en vroeg, terwijl ze verder ging met schillen, of ik thee wilde.

'Als papa straks thuiskomt, dan is er voor iedereen een Bossche bol. De kerstvakantie is immers nu echt begonnen,' zei ze. Ik knikte. Daarna vroeg ze hoe het op school was geweest.

'We staken vandaag kaarsjes aan in onze kerststalletjes. Bartelds haar stond in de fik. En we zongen kerstliedjes,' zei ik.

'Leuk,' antwoordde ze. Een paar seconden later zei ze: 'Wat?'

Rogier van Vuure

Vorst-ets



Vorst-ets

Een kort schitterend

Rusten in het vangnet van mijn oog –

Wond're miniatuur recht uit het ontembare hart der elementen

O zo onverstoortbaar er-zijn nu

Naakt in het drijfnet van mijn oog

Dank, dank, ik zie je!

En – wil je spontane bloemschikking als een prent op papier

Roerloos lig je

In mijn lens – zonet ontwaakte

Nog onbekommerde

Gouddoorweven kortstondigheid.

May Verheyen (*acrostichon met foto*)